

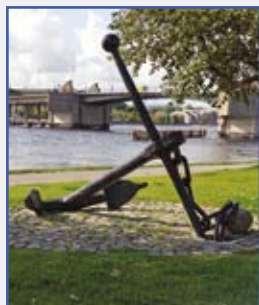

Gea Norvegica Geopark

Gea Norvegica Geopark

Porsgrunn

kommune

www.geoparken.no

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Gea Norvegica
UNESCO
Global Geopark

Porsgrunn – der kyst og innland møtes

... og elven seg slynger, slik det står i Porsgrunnssangen. Og det er ikke helt tilfeldig at elven gjør en nesten 90 graders vinkel rett ovenfor kulturhuset Ælvespeilet. Tvers gjennom Porsgrunn, fra elvemunningen i Knardalsstrand til bygrensa opp mot Jarseng, går en mektig forkastningssone. I flere omganger har det vært heftige jordskjelv langs denne sonen – siste gang for nesten 300 millioner år siden.

De lagdelte bergveggene, som her fra Stridsklev, er 480–450 millioner år gammel havbunn og utgjør nesten hele kommunens grunn. Vår bit av verdens kontinenter, Baltika, lå dengang sør for ekvator og var oversvømt av havvann. I det varme vannet myldret det av liv. På bunnen ble det avsatt lag på lag med kalkskall fra livet i vannet, i vekslning med sand og mudder. Alt dette er blitt presset sammen til Porsgrunns flotte, fossilrike og kalkrike grunn!

Det er lenge siden det var store jordskjelv i Porsgrunn! Men i permtiden (290–252 millioner år siden) var det annerledes. Baltika var blitt del av et kjempekontinent, som stedvis slo sprekker før det til slutt ga etter og delte seg i «småbiter». Porsgrunn grenser til en av disse sprekken; bergartene innover i Bjørkedalen og utover i Bergsbygda er deler av den store permiske riftdalen som dannet seg øst for Porsgrunn sentrum. Geologisk sett kalles den gamle riftdalen for Oslofeltet, og her finner vi sjeldne bergarter som larvikitter og

Til høyre: «Ælva» gjør en brå sving i sentrum av Porsgrunn by. Svingen er et resultat av gamle jordskjelv langs en forkastningssone som fortsetter videre sørover mot Kristiansand.

Under: Ved Brevik gir den geologiske arven gode betingelser for såvel industri som rekreasjon – sementproduksjon på Norcem og idyll på Dikken.

Foto: Sven Dahlgren

Foto: Jørn Steen

rombeporfyrrer. Vulkaner og store bevegelser i jordskorpa førte til nye jordskjelv, også i forkastningssonen som går fra Porsgrunn til Kristiansand. Her ble de gamle kalksteinslagene forskjøvet i forhold til hverandre. Elveløpet, som til da hadde fulgt kalksteinsryggen som strekker seg fra Skien til Porsgrunn, tok en sving inn i forkastningen og ut i Frierfjorden (se kartutsnitt). Geologiske prosesser gjennom millioner av år har endret landskapet og skapt «Øssia» og «Vessia» i Porsgrunn!

Larvikitter finnes ikke bare i Larvik! Fra Porsgrunns grense i øst og ned i Lillegårdskleivene finner vi Norges nasjonalbergart. Også Porsgrunns høyeste fjelltopp, Fjerdingen i Bjørkedalen, består av denne flotte bergarten. Larvikitten kan variere i farge, ikke alle steder finner vi den med de store, blå krystallene vi kjenner fra Larvik, men den skinnende grå varianten er også flott! (Foto over er av Langangsfjorden, sett mot sør).

Dette bør du også få med deg i Porsgrunn...

Løvøya – øya utenfor Brevik der grunnstoffet thorium ble funnet for første gang, i 1828. Mangfoldet av bergarter i Grenlandsområdet har ført til et vell av ulike og til dels sjeldne mineraler. Mineralet som thorium ble funnet i var også nytt, nemlig thoritt. Det lyse feltet midt i bildet er en gangbergart med store krystaller (pegmatitt); her ble thoritten funnet.

Bjørntvedtskauen – et yndet turområde der du kan følge merkede stier med skiltet informasjon om dette interessante området. Tett inntil ligger Bjørntvedtbruddet, der gamle kalkavsetninger blir tatt ut til sementproduksjon. Selve bruddet er det forbudt å gå inn i. Kalksteinsforekomstene har hatt stor betydning for industrihistorien i Porsgrunn.

Geoparkens besøkssenter – nabo til Porselensmuseet i de ærverdige fabrikkbygningene til Porsgrund Porselænsfabrikk. I lokalet til Geoparken kan man oppleve mer av den nærliggende geologiske naturhistorien – fra brua kan du se rett inn i den jordskjelvsbetingede svingen i elveløpet.

Idylliske Brevik – smale gater og smau, en egen olympiapark med geoparkinformatjon. Gamle trehus og fjordutsikt gir en egen atmosfære av ro og tidløshet. Her er også fergeanløp til øyene utenfor – et utgangspunkt for «øyhopping» i Breviksskjærgården.

Tar du et flott bilde, så del det gjerne på #geanorvegica

Gea Norvegica UNESCO Global Geopark ligger i Vestfold og Telemark fylke og omfatter kommunene Kragerø, Bamble, Porsgrunn, Skien, Nome, Siljan og Larvik. Dette området har en mangfoldig, spennende og spesiell geologisk historie som Geoparken formidler på ulike lokaliteter. Området har også lang og rik natur-, kultur- og industrihistorie.

UNESCO Globale Geoparker er UNESCOs tredje «site-designation» og formidler kunnskap om sammenhengene mellom natur og kultur.

Lik oss på facebook
www.facebook.com/Geanor

Kontakt oss på:
post@geanor.no

Besøk oss: Porselensfabrikken, **Porselensveien 6A, 3920 Porsgrunn**

© Gea Norvegica Geopark 2020

Foto er ved Geoparken om ikke annet er nevnt

Les mer om Porsgrunn kommune i Geoparken på www.geoparken.no